

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кошельок Г. В., доктор економічних наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: galas2811@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0331-0592>

Грималюк А. В., доктор економічних наук, доцент, професор кафедри загальної економічної теорії та економічної політики, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: andreigrim01@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8323-9193>

Царьов О. С., аспірант кафедри економіки підприємства та організації підприємницької діяльності, Одеський національний економічний університет, м. Одеса, Україна

e-mail: tsar4v@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1319-7680>

***Анотація.** Мета дослідження полягає у систематизації та поглибленні теоретичної бази поняття «інвестиційна привабливість» підприємства, у виділенні його характерних рис на основі аналізу наявних визначень у науковій літературі. У дослідженні використано діалектичний метод дослідження економічних явищ і процесів у їх взаємозв'язку та розвитку, методи синтезу та порівняння. Визначено, що інвестиційна привабливість може розглядатися на різних рівнях і щодо різних об'єктів: країна, галузь, регіон, підприємство. Підприємство у цій системі є кінцевою точкою вкладення коштів, де впроваджуються конкретні інвестиційні проекти. Практична значимість дослідження полягає у розкритті теоретичних аспектів інвестиційної привабливості, що може слугувати основою для прийняття управлінських рішень щодо фінансування та розвитку підприємства, а також забезпечення потенційних інвесторів необхідною інформацією для ухвалення інвестиційних рішень.*

***Ключові слова:** інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, фактори, риси, конкурентоспроможність, інтегральний показник.*

THEORETICAL ASPECTS OF THE INVESTMENT ATTRACTIVENESS OF THE ENTERPRISE

Koshelok V. Halyna, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Economy of enterprise and Business Organization, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

e-mail: galas2811@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0331-0592>

Grimalyuk V. Andrei, Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of General Economic Theory and Economic Policy, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

e-mail: andreigrim01@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8323-9193>

Tsarov S. Olexandr, Postgraduate Student, Department of Economy of enterprise and Business Organization, Odesa National Economic University, Odesa, Ukraine

e-mail: tsar4v@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-1319-7680>

***Abstract.** The aim of the study is to systematize and deepen the theoretical basis of the concept of "investment attractiveness" of an enterprise, as well as to identify its key characteristics based on an analysis of existing definitions in the scientific literature. Understanding this concept is crucial for forming enterprise strategies for capital attraction, which ensures financing for development and the implementation of investment projects. The study analyzed various approaches to defining investment attractiveness at the country, industry, region, and enterprise levels, which allowed for the identification of the main factors influencing this process. The research methodology involved applying the dialectical method to analyze economic phenomena and processes in their interconnection and development. Additionally, synthesis and comparison methods were used to identify common features and differences in the interpretation of the concept of "investment attractiveness." This approach not only clarified the essence of this concept but also allowed it to be examined in the context of the modern economic environment.*

The results of the study confirmed that investment attractiveness can be assessed at various levels: for a country, industry, region, and also for an individual enterprise. An enterprise, in this system, is the final point where investments are directed and where

specific projects are implemented that can influence the further development and financial stability of the organization. The practical significance of the study lies in its contribution to a better understanding of the theoretical aspects of investment attractiveness, which, in turn, can serve as a basis for making effective managerial decisions regarding the financing and development of enterprises. The findings provide investors with the necessary information to make informed investment decisions, thereby improving the efficiency of capital attraction and reducing investment risks.

Keywords: *investments, investment attractiveness, investment climate, factors, features, competitiveness, integral indicator.*

JEL Classification: G320; D210; M200; O160

Постановка проблеми. Інвестиційна привабливість підприємства є важливим показником, який відображає здатність підприємства залучати фінансові ресурси для подальшого розвитку та забезпечення стабільності на ринку. В умовах жорсткої конкуренції, глобалізації економіки та швидких технологічних змін підприємства повинні постійно підвищувати свою привабливість для інвесторів, щоб забезпечити конкурентоспроможність і сталий розвиток. Інвестори орієнтуються на компанії, які демонструють фінансову стабільність, потенціал для розвитку, ефективне управління та здатність до адаптації в умовах невизначеності.

Слід зазначити, що у 2024 році інтегральний показник Індексу інвестиційної привабливості України зазнав невеликого зростання, склавши 2,49 бали з можливих 5 (порівнюючи з 2,44 балами у 2023 році), що свідчить про покращення інвестиційного клімату в країні. Ці дані представлені результатами останнього дослідження, проведеного Європейською Бізнес Асоціацією за аналітичною підтримкою від Gradus Research.

За даними дослідження, проведеного нашими партнерами, Європейською Бізнес Асоціацією у співпраці з NEQSOL Holding, кількість компаній, які планують інвестувати в Україну, зросла до 70%. Цей показник на 13% вищий, ніж у попередньому році [1]. Основними факторами, що позитивно впливають на рівень інвестиційної привабливості країни є: статус кандидата на вступ до ЄС; скасування ЄС та низкою інших країн мит і квот на український експорт; транспортний безвіз з ЄС; диджиталізація державних послуг; включення української енергосистеми до об'єднаної енергосистеми Європи [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження цієї проблематики зроблено М. А. Усовим, який проаналізував наявні підходи до визначення інвестиційного клімату, інвестиційної привабливості та визначив взаємозв'язок категорій інвестиційної діяльності [2]. О. Б. Жихор та М. М. Москвич пропонують розглядати інвестиційну привабливість підприємства як об'єкт управління [3]. Автори низки робіт [4, 5, 6, 7] розглядають сутність інвестиційної привабливості підприємств і факторів, що на неї впливають, визначають методики оцінки інвестиційної привабливості підприємств, розкривають їх переваги та недоліки.

О. І. Пилипенко досліджено підходи до послідовності проведення аналізу інвестиційної привабливості для з'ясування оптимального переліку його компонентів на різних рівнях економіки [8]. Низка авторів [9] присвятила своє дослідження методам оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства у повоєнний період. Н. В. Вецепура та Н. В. Смагло розглядають підвищення інвестиційної привабливості підприємства з позицій стратегічного контексту [10]. А. Степанова та С. Кальний визначають інструментарій стратегічного аналізу в оцінюванні інвестиційної привабливості підприємства [11]. Отже, як показують результати дослідження, вивчення питання інвестиційної привабливості є актуальним і потребує подальшого дослідження, дискусій та обговорень.

Відокремлення невирішених раніше частин загальної проблеми. Інвестиційна привабливість підприємства є складним багатограним поняттям, яке охоплює безліч різних аспектів, що потребують глибокого теоретичного осмислення та практичного застосування. На наш погляд, слід проводити дослідження щодо систематизації та поглиблення теоретичної бази формування інвестиційної привабливості, визначення її характерних рис, що надалі стане важливим аспектом розвитку нових методів оцінки, а також дослідження змін, що відбуваються на ринках і впливають на інвестиційну привабливість.

Мета дослідження полягає у систематизації та поглибленні теоретичної бази поняття «інвестиційна привабливість» підприємства, у виділенні його характерних рис на основі аналізу у науковій літературі наявних визначень.

Основний матеріал. При переході до ринкової економіки інвестиції стали невід'ємною умовою економічного зростання в Україні. По суті, вони визначають майбутнє держави в цілому, окремого суб'єкта господарювання і є рушійним чинником розвитку економіки. Інвестиції виконують важливу роль на макрорівні, мезарівні і на мікрорівні будь-якої країни. Вони є основою для: розширеного відтворювального процесу; активізації інноваційної

діяльності; підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоспроможності, оновлення номенклатури й асортименту товарів та послуг; зниження витрат на виробництво і збут продукції; збільшення об'єму реалізації та прибутку.

Термини «інвестиції», «інвестиційна привабливість» походять від латинського слова *invest*, що означає вкладати, розміщати. У широкому розумінні інвестиції являють собою вкладення капіталу з метою його збільшення у майбутньому. Протягом усієї історії розвитку суспільства вчені різних країн світу намагалися дати визначення щодо інвестицій та пов'язаних з ними понять, які створюють категоріальний апарат одного з важливих напрямів економічної науки – інвестології. Так, у XVIII столітті Ф. Кене сформулював поняття інвестицій як суму початкових авансів або капітальних вкладень з метою одержання доходів. На його думку, інвестиції – це необхідні для виробництва витрати, які визначають вартість товарів [12, с. 241].

Вагомий внесок у розвиток світової інвестології зробив видатний український вчений, один із класиків політичної економії, М. І. Туган-Барановський, який активно вивчав проблеми інституціоналізму, теорії економічних криз і кон'юнктури. І хоча термін «інвестування» він у своїх роботах ніколи, по суті, не вживав, але під розміщенням капіталу мав на увазі саме інвестиції.

М. І. Туган-Барановський указував, що характер і спрямування розміщення капіталу пов'язані не лише з циклічністю економічного розвитку, а й із тим, що індустріалізм охопив багато країн світу. У коло капіталістичного цінового господарства втягнуто всі цивілізовані країни, деякі нові країни й галузі промисловості починають працювати тільки на збут. Народне господарство всього світу стає одним великим механізмом, кожен гвинтик якого має бути підігнаний так, щоб не гальмувати руху всієї машини. Закони вільної конкуренції, на думку українського вченого, свідчать тільки про те, що виробники не в змозі досягти рівності попиту і пропозиції на товари власними силами. З огляду на це, потрібні нові підходи до накопичення й розміщення, тобто інвестування капіталу.

Оцінюючи інституційно-інвестиційну теорію Туган-Барановського у поєднанні з його теорією цінності грошей, можна погодитися з тими дослідниками, які вважають, що видатний учений доводив корисність іноземних позик, якщо вони спрямовувалися у сферу виробництва, на підприємства, які потребують модернізації. Кредитів і позик, що призначаються для покриття дефіциту платіжного балансу, він не виправдовував [13].

Згідно зі статтею 1 Закону України «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.) інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (дохід) або досягається соціальний ефект [14].

До таких цінностей належать:

- кошти, цільові банківські вклади, паї, акції та інші цінні папери (крім векселів);
- рухоме та нерухоме майно (будинки, споруди, устаткування та інші матеріальні цінності);
- майнові права інтелектуальної власності;
- сукупність технічних, технологічних, комерційних та інших знань, оформлених у вигляді технічної документації, навиків та виробничого досвіду, необхідних для організації того чи іншого виду виробництва, але не запатентованих («ноу-хау»);
- права користування землею, водою, ресурсами, будинками, спорудами, обладнанням, а також інші майнові права;
- інші цінності.

Деякі автори [15] стверджують, що приріст капіталу за рахунок інвестицій можна назвати процесом інвестування.

Таке трактування основного терміна «інвестиції» ілюструє винятково прагматичний підхід до потенційного інвестора з боку української держави. Зрозуміло, що досягнення соціального ефекту є однією з основних пріоритетних цілей державної економічної політики, однак для інвестора головною метою його діяльності є отримання прибутку.

У цьому законі надано визначення інвестиційної діяльності, під якою розуміють сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій.

У «Методичці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій», розробленій Агенцією з питань запобігання банкрутств підприємств та організацій від 23.02.1998 р. № 22, інвестиції трактуються аналогічно [16].

У вітчизняній науковій літературі поняття «інвестиції» до 1991 р. ототожнювали з поняттям «капітальні вкладення». Зазвичай під ними розуміються вкладення, які забезпечують підприємству зміцнення й розвиток його матеріально-технічної бази, впровадження нових

технологій виробництва, зростання потужностей. Тобто під капітальними вкладеннями або виробничими інвестиціями розуміють сукупність одноразових витрат, що спрямовуються на просте і розширене відтворення основних фондів та об'єктів соціальної інфраструктури підприємства [17, с. 97].

До складу капітальних вкладень включають витрати на будівництво, реконструкцію, розширення, технічне переозброєння й підтримку потужностей діючих підприємств, а також на придбання обладнання, транспортних засобів та інших об'єктів основних засобів виробничого й невиробничого призначення.

Відтворювальна структура капітальних вкладень відображає співвідношення довгострокових витрат підприємства на нове будівництво, розширення, реконструкцію та технічне переозброєння і підтримання потужностей діючих підприємств.

За технологічною структурою капіталовкладення поділяються на витрати, пов'язані з будівельними й монтажними роботами, придбанням усіх видів устаткування, інструменту та інвентарю, іншими капітальними роботами та послугами.

Однак інвестиції також здійснюються у ліквідні активи, різні фінансові інструменти та деякі нематеріальні активи. Ми погоджуємося з думкою, що капітальні інвестиції слід трактувати як більш вузьке поняття, такі інвестиції можуть розглядатися лише як одна з форм інвестицій, але не як їхній аналог.

У багатьох визначеннях інвестиції – це вкладення грошових коштів, але на нашу думку – це вкладення у цінні папери. Отже, інвестування капіталу може здійснюватися не лише в грошовій, але й в інших формах.

Наприклад, І. А. Бланк визначає інвестиції як вкладання капіталу у всіх його формах з метою забезпечення його зростання, отримання поточного доходу або розв'язання певних соціальних задач [18, с. 341].

На наш погляд, заслуговує уваги таке визначення інвестиції – це сукупність довго-, середньо- та короткострокових вкладень коштів, майна й нематеріальних цінностей, які спрямовуються на виконання виробничих, соціальних, інноваційних, екологічних програм (проектів) з метою реального збереження інвестиційних ресурсів, збільшення прибутку (доходу), нарощування обсягів виробництва товарів (виконання робіт, послуг), впровадження інноваційних розробок, поліпшення соціально-побутових умов проживання людей та екологічних параметрів навколишнього середовища.

Зазначимо, що механізм державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні визначається законами «Про інвестиційну діяльність» (1991 р.) [14], «Про підприємництво» (1991 р.) [19], «Про зовнішньоекономічну діяльність» (1991 р.) [20], «Про режим іноземного інвестування» (1996 р.) [21], «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» (1996 р.) [22], «Про інститути спільного інвестування» (2001 р.) [23] тощо. Крім того, діє низка указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, які формують політику державного регулювання інвестиційної діяльності у нашій країні.

Однак саме Конституція України є одним з основних нормативно-правових актів, які створюють правову основу для інституційного забезпечення інвестиційної діяльності.

Виходячи з цілей цього дослідження, розглянемо докладніше поняття «інвестиційна привабливість» (investment attractive). Починаючи приблизно з середини 90-х років минулого століття, вітчизняні вчені формують наукову базу щодо цього поняття, частково базуючись на досвіді західних колег, частково на власних економічних знаннях про категорію інвестиції.

Дослідження природи руху капіталів показують, що основним рушійним мотивом завжди є пошук умов для найбільш ефективного їх вкладення та одержання максимального прибутку. Для досягнення цієї мети на різних етапах розвитку міжнародних інвестиційних процесів формувалася і вдосконалювалася відповідна система вимог. Цим вимогам і головній меті інвесторів узагальнено й найбільш повно відповідає та сукупність умов сприятливого вкладання інвестицій, яка характеризує інвестиційну привабливість об'єкта інвестування.

В економічній літературі є різні підходи до визначення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання як сукупності умов, що забезпечують інвестиційну діяльність вітчизняних і закордонних інвесторів. Здійснимо критичний огляд сучасних публікацій щодо цього питання, яке нині досить актуальне для економіки України. Спробуємо згрупувати досить широке розмаїття думок та суджень щодо цього за окремими ознаками.

Насамперед зазначимо, що більшість авторів визнає: інвестиційна привабливість може розглядатися на різних рівнях і щодо різних об'єктів: країна, галузь, регіон, підприємство. Як зазначає О. І. Пилипенко, зважаючи на комплексність поняття «інвестиційна привабливість», у сучасних умовах розрізняють інвестиційну привабливість країни, регіону, галузі, ринку

та підприємства. Тому нині регулярно презентуються різного роду рейтинги інвестиційної привабливості, які є результатом як відокремленого, так і комплексного аналізу тенденцій розвитку макро-, мезо- і мікрорівнів економіки [8].

Г. О. Харламова, обговорюючи інвестиційну привабливість країни, зазначає: «Це позиція (імідж) країни у світовому інвестиційному русі капіталів порівняно з іншими країнами-реципієнтами, які залежать від рівня інвестиційного потенціалу та інвестиційних ризиків окремих її економічних і територіальних складових» [24, с. 75].

А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк у своєму фінансово-економічному словнику зазначають, що інвестиційна привабливість регіону «характеризується рівнем його загальноекономічного розвитку та розвитку інвестиційної інфраструктури, демографічними параметрами, розвитком ринкових відносин та комерційною інфраструктурою регіону, безпекою інвестиційної діяльності в регіоні» [25, с. 719], також вказують, що інвестиційний клімат – це сукупність політичних, соціальних та економічних чинників, що бере до уваги чужоземний інвестор, приймаючи рішення про здійснення інвестицій [25, с. 403].

В. Н. Шевцова, розглядаючи поняття інвестиційної привабливості галузі, дає йому таке визначення – це сукупність специфічних внутрішніх і зовнішніх чинників певної галузі, її фінансових показників, можливостей здійснення заходів корегування, на підставі яких складається довгостроковий прогноз тенденції її розвитку, що дозволяє залучити інвесторів на взаємовигідній основі з метою розвитку галузі, що розглядається [26, с. 44].

Зазначимо, що практично всі дослідники сходяться в одній думці: інвестиційна привабливість підприємства являє собою інтегральну (узагальнюючу, комплексну) характеристику об'єкта інвестування. Наприклад, А. П. Дука пише: «Інвестиційна привабливість – це інтегральна характеристика підприємств з позиції перспектив розвитку, обсягу і можливостей збуту продукції, ефективності використання активів і їх ліквідності, стану платоспроможності і фінансової стійкості» [27].

Визначення інвестиційної привабливості підприємства, що зустрічаються в економічній літературі, відрізняються досить широким розмаїттям. У результаті проведеного аналізу нами було виділено таку загальну ознаку: доцільність вкладання коштів.

Інвестиційна привабливість – це характеристика об'єкта або проєкту, що оцінює його доцільність для вкладання коштів з погляду очікуваного доходу, ризиків і термінів окупності.

На нашу думку, доцільність вкладання вільних коштів це важлива, але не єдина риса, що характеризує сутність інвестиційної привабливості підприємства. Вона відображає основний мотив, що спонукає рух капіталу інвестора у бік підприємства-реципієнта. Аналізуючи прямі іноземні інвестиції в українську економіку, І. В. Кадєєва зазначає, що за рахунок формування відповідної законодавчої бази необхідно проводити таку інвестиційну політику: для країни реципієнта – політику відкритості економіки, для іноземного інвестора – політику відкритості капіталу [28].

Другою рисою, що характеризує інвестиційну привабливість підприємства, є рівень задоволення вимог або інтересів інвестора.

Наприклад, у «Методиці інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств і організацій» інвестиційна привабливість визначена як «рівень задоволення фінансових, виробничих, організаційних і інших вимог або інтересів інвестора до конкретного підприємства, які можуть бути визначені або оцінені значеннями відповідних показників, у тому числі й інтегральною оцінкою» [16].

А. І. Бланк користується таким визначенням з тлумачного економічного словника: «Інвестиційна привабливість – узагальнююча характеристика переваг і недоліків інвестування окремих напрямків і об'єктів з позиції окремого інвестора» [18].

Деякі автори дають таке визначення інвестиційної привабливості – це сукупність характеристик, що дозволяє потенційному інвестору оцінити, наскільки той або інший об'єкт інвестицій привабливіший від інших для вкладення наявних коштів [29, с. 247]. Ступінь інвестиційної привабливості є визначальною умовою активної інвестиційної діяльності, а отже, і ефективного соціально-економічного розвитку регіональної економіки.

Інвестиційна привабливість як рівень задоволення вимог або інтересів інвестора визначає, наскільки конкретний об'єкт або проєкт відповідає очікуванням та потребам інвестора. Це поняття враховує індивідуальні цілі, пріоритети та обмеження кожного інвестора, забезпечуючи оцінку інвестиційної можливості з урахуванням особистих критеріїв.

Інвестори мають різні цілі, такі як збереження капіталу, отримання регулярного доходу, довгострокове зростання вартості або спекулятивний прибуток. Інвестиційна привабливість визначається тим, наскільки обраний об'єкт здатен реалізувати ці цілі.

Інвестиційна привабливість як рівень задоволення вимог або інтересів інвестора є багатовимірним поняттям, яке враховує індивідуальні потреби, цілі та обмеження кожного інвестора. Оцінка інвестиційної привабливості повинна бути комплексною та враховувати всі ключові фактори, що впливають на досягнення бажаних результатів. Це дозволяє інвесторам приймати обґрунтовані рішення та оптимізувати свій інвестиційний портфель відповідно до власних пріоритетів.

На наш погляд, ця риса підкреслює суб'єктивний бік відношень «інвестор – реципієнт», домінуючу роль саме інвестора у цьому процесі. Очевидно, що ця риса є важливою, але не єдиною у тлумаченні поняття, що обговорюється.

Характеристика фінансово-майнового стану підприємства та перспективи його розвитку є ще однією рисою, що розкриває інвестиційну привабливість підприємства та впливає на вартість підприємства.

Т. П. Смержанюк та Т. В. Шрам визначають інвестиційну привабливість як сукупність економіко-психологічних показників підприємства, що визначають для інвестора можливість одержання максимального прибутку при мінімальному ризику вкладення коштів. При оцінці інвестиційної привабливості розглядають такі аспекти: привабливість продукції підприємства, кадрова, інноваційна, фінансова, територіальна, екологічна й соціальна привабливість, інвестиційний ризик [30].

С. Ф. Покропивний вважає, що інвестиційна привабливість підприємства – це інтегрована фінансово-економічна оцінка тієї чи іншої фірми як потенційного об'єкта інвестування. Вона використовується інституційними та індивідуальними інвесторами для визначення доцільності та ефективності вкладення власного капіталу. Для оцінки інвестиційної привабливості підприємства як об'єкта інвестування пріоритетне значення мають лише деякі показники його стану (аналіз оборотності активів, аналіз прибутковості капіталу, аналіз ліквідності активів, аналіз фінансової стійкості) [31].

Г. В. Козаченко та ін. підкреслюють, що інвестиційна привабливість – це інтегральна характеристика підприємства як об'єкта майнового інвестування з позиції перспектив розвитку (динаміки обсягів продажу, конкурентоспроможності продукції), ефективності використання ресурсів і активів, ліквідності, стану платоспроможності й фінансової стійкості, а також значення низки неформалізованих показників [32].

На нашу думку, характеристика інвестиційної привабливості підприємства лише як оцінка його фінансових показників не завжди є достатньою для інвестора. Результати аналізу й оцінки фінансового стану підприємства повинні бути доповнені ще й дослідженням його виробничого, кадрового потенціалу, нематеріальних факторів тощо.

Ще однією з рис, що характеризують інвестиційну привабливість є сукупність об'єктивних та суб'єктивних (зовнішніх та внутрішніх) умов.

Так, Г. В. Козаченко та ін. вказують, що інвестиційна привабливість – це сукупність об'єктивних та суб'єктивних умов, що сприяють або перешкоджають процесу інвестування національної економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях [32, с. 45].

М. Жук вважає, що інвестиційна привабливість – це сукупність соціально-економічних, суспільно-політичних, природних, екологічних та інших умов, які безпосередньо визначають масштаби, обсяги і темпи залучення інвестицій [33, с. 112].

І. Матюшенко стверджує, що інвестиційна привабливість – це сукупність політичних, правових, економічних і соціальних умов, що забезпечують інвестиційну діяльність вітчизняних і зарубіжних інвесторів [34, с. 26].

І. І. Вініченко засвідчує, що інвестиційна привабливість – це економічна категорія, яка характеризується не тільки стійкістю фінансового стану підприємства, рівнем його фінансових результатів, курсом акцій і величиною виплачуваних дивідендів, а й іміджем підприємства, конкурентоспроможністю його продукції, ступенем ризикованості вкладень. Особливе значення для посилення інвестиційної привабливості має активність інноваційної діяльності [35].

На наш погляд, таке трактування поняття інвестиційної привабливості є більш широким, повним і всеосяжним, воно охоплює як суб'єктивні, так і об'єктивні сторони діяльності підприємства, його внутрішні та зовнішні чинники.

На нашу думку, можна виділити ще один підхід до визначення поняття інвестиційної привабливості, це розглядання його як сукупності двох факторів: інвестиційного потенціалу (кількісна характеристика) та інвестиційного ризику (якісна характеристика). Під інвестиційним потенціалом розуміють сукупність об'єктивних передумов для здійснення інвестування, які можуть бути виражені у кількісних показниках. Інша складова

інвестиційної привабливості, поняття «інвестиційний ризик», відображає доцільність здійснення капіталовкладень у цей об'єкт, вірогідність втрати інвестицій або доходу від них.

Т. Г. Китайчук підкреслює, що важливим стає вивчення взаємодії між інвестиційною привабливістю та інвестиційним потенціалом. Ця взаємодія розкриває внутрішній механізм інвестиційної діяльності як двигуна розвитку виробництва. Водночас інвестиційна привабливість визначає загальну оцінку переваг та недоліків інвестування у конкретні напрямки та об'єкти з позиції кожного окремого інвестора [36].

Ми певною мірою погоджуємось з І. В. Нападовською, яка дала розгорнуту й серйозну критику сучасному стану визначення поняття та сутності інвестиційної привабливості підприємства, що існує в економічній літературі [37].

Вона справедливо вказує, що різні джерела пов'язують з явищем інвестиційної привабливості різні поняття і з жодним з них не можна повністю погодитися. Передусім інвестиційна привабливість – це властивість, якісна ознака підприємства, що є причиною виникнення такого розмаїття її тлумачень. І. В. Нападовська пише, що процес опрацювання визначення треба розпочати з того, що поняття інвестиційної привабливості, по суті, є похідним від поняття інвестицій і водночас визначає їх подальшу реалізацію. Найкращою ілюстрацією цього твердження є подання інвестиційної привабливості за аналогією з технологією виробництва у вигляді чорної скриньки, де на вході знаходяться суб'єктивні судження й очікування, які потенційний інвестор пов'язує з майбутніми інвестиціями, а на виході – практичне вкладення коштів у тій чи іншій формі у підприємство.

З цього вона робить висновок, що інвестиційна привабливість має двоїсту природу. З одного боку, інвестиційна привабливість суб'єктивна, оскільки пов'язана з особистим судженням інвестора, що прагне до реалізації своїх конкретних цілей.

З іншого боку, як зазначає І. В. Нападовська, інвестиційна привабливість обумовлена результатами господарської діяльності в минулому, у зв'язку з якими наявні певні ефективні місця вкладення капіталу. Однак ці перспективні напрямки до моменту реалізації інвестиції існують лише в потенції й отримання реальних економічних вигід від них на практиці не визначене. Отже, інвестиційна привабливість може бути розглянута як можливість, передумова виникнення майбутніх інвестицій як наслідку минулих результатів господарської діяльності, оцінених потенційним інвестором. Отже, вона не тільки існує об'єктивно до моменту прийняття інвестиційного рішення, а й обумовлює формування й обсяги майбутнього інвестиційного капіталу, його форми та напрямки застосування.

Двоїстість характеру інвестиційної привабливості виявляється й щодо часового інтервалу (а точніше, розбіжності в ньому), з позиції якого її сприймає інвестор і сам об'єкт потенційного інвестування. Якщо для першого це вкладення капіталу в майбутнє, передчуття максимізації корисності у наступних періодах, заради якого він відмовляється від споживання капіталу зараз, то для другого вона втілена в сукупності результатів перебігу певних процесів та впливу тих чи інших чинників у минулому. Ці позиції окреслюють крайні точки часового відтинку інвестиційної привабливості.

І. В. Нападовська надає таке визначення поняттю, що обговорюється: «Інвестиційна привабливість – це системна сукупність потенційних можливостей, обумовлена минулим інвестиційним досвідом, яка в той же час визначає майбутнє застосування капіталу на конкретному підприємстві. Інвестиційна привабливість визначає не тільки і не стільки вкладення тимчасово вільних коштів інвестора саме по собі, а й обсяг інвестицій. Залежно від надійності отримання або ризику неотримання очікуваного результату, очікуваної рентабельності інвестицій і часу, за який вони повністю повернуться, потенційний інвестор ухвалить рішення щодо частки вільного капіталу, яку слід вкласти в це підприємство» [37].

На нашу думку, дійсно, не можна погодитися з жодним визначенням інвестиційної привабливості підприємства, які були наведені вище. Але, з іншого боку, незважаючи на їхню неповноту, неможливо й спростувати жодне визначення як хибне, суперечливе, неправильне твердження. Кожне з них відображає певну особливість цього поняття, характеризує конкретну рису сутності інвестиційної привабливості підприємства. Висновок, якого ми дійшли, один – це складне атрибутивне поняття, яке відображає відносини між інвестором і реципієнтом щодо можливого вкладання коштів першого у фінансово-господарську діяльність другого.

Воно являє собою інтегральну (узагальнюючу, комплексну) характеристику підприємства, яка віддзеркалює доцільність вкладання в нього коштів, ступінь задоволення вимог або інтересів інвестора, рівень фінансово-майнового стану підприємства та перспектив його розвитку, сукупність зовнішніх та внутрішніх умов його функціонування. Природа

інвестиційної привабливості підприємства двоїста, вона поєднує суб'єктивні та об'єктивні, потенційні та реальні начала.

На наш погляд, інвестиційна привабливість має розглядатися не тільки як деяка фінансово-економічна характеристика підприємства, а як модель його кількісних і якісних показників – оцінок зовнішнього середовища (політичного, економічного, правового, соціального) та внутрішнього – оцінок його економічних, фінансових результатів, технічного потенціалу, що дасть змогу аналізувати проміжні та кінцеву досліджувані ознаки у системі. Такий підхід дозволить представити підприємство як одиницю у сукупному ринковому середовищі, як систему фінансово-економічних показників.

Деякі автори пропонують визначати інвестиційну привабливість через інші економічні поняття та категорії, наприклад, через конкурентоспроможність, прибутковість підприємства тощо. Так, А. П. Гайдуцький зазначає, що з метою оцінки рівня інвестиційної привабливості доцільно використати поняття інвестиційної конкурентоспроможності [38].

Нагадаємо, що конкурентоспроможність – це здатність певного класу об'єктів (товарів, підприємств, галузей, регіонів, країн) займати конкурентну ринкову позицію. Але, на відміну від конкурентоспроможності, товар не є об'єктом дослідження інвестиційної привабливості. Причому зв'язок між цими поняттями, як правило, прямий, тобто з підвищенням конкурентоспроможності об'єкта підвищується також його інвестиційна привабливість. Водночас підвищення рівня інвестиційної привабливості об'єкта зазвичай супроводжується зростанням його конкурентоздатності.

Інвестиційна привабливість дає відповідь на питання, яке з декількох підприємств є більш привабливим для вкладання коштів інвестором і здатне приносити прибуток у майбутньому, а конкурентоспроможність – характеризує ступінь відповідності певного класу об'єктів конкретним ринковим вимогам: пропозиції товару – попиту; підприємства – здатності забезпечити ринкові переваги; країни, регіону, галузі – економічній та соціальній моделі розвитку.

На думку І. Кривов'язюк та В. Бучко, спостерігається досить стійкий зв'язок між прибутком підприємств та рівнем їхньої інвестиційної привабливості. Зниження норми підприємницького прибутку, рентабельності реалізованої продукції, чистої рентабельності підприємства, чистої рентабельності власного капіталу, валової прибутковості продажу, зменшення виручки від реалізації продукції, а отже, і зниження загального рівня прибутку зменшує можливість отримання інвестицій. Максимальне підвищення інвестиційної привабливості повинно бути першочерговим завданням підприємства, яке прагне вижити в умовах конкурентної боротьби [39].

Ми не заперечуємо наявності об'єктивного причинно-наслідкового зв'язку між наведеними поняттями, але визначати одне з них через інше вважаємо недоцільним і безперспективним, оскільки кожне з них видається досить складним, атрибутивним, багаторівневим, тобто являє собою предмет спеціального дослідження.

Висновки. Отже, інвестиційна привабливість може розглядатися на різних рівнях і щодо різних об'єктів: країна, галузь, регіон, підприємство. Підприємство у цій системі є кінцевою точкою вкладення коштів, де впроваджуються конкретні інвестиційні проекти. Численні визначення інвестиційної привабливості підприємства, що є в економічній літературі, містять такі її ознаки як інтегральної (узагальнюючої, комплексної) характеристики об'єкта інвестування щодо: доцільності вкладання коштів; рівня задоволення вимог або інтересів інвестора; фінансово-майнового стану підприємства та перспектив його розвитку; сукупності об'єктивних та суб'єктивних (зовнішніх та внутрішніх) умов. Інвестиційна привабливість має двоїсту природу. З одного боку, інвестиційна привабливість суб'єктивна, оскільки пов'язана з особистим судженням інвестора, який прагне реалізації своїх конкретних цілей. А з іншого боку, вона існує об'єктивно й визначається станом зовнішніх та внутрішніх умов функціонування підприємства. Перспективи подальших досліджень цієї проблеми передбачають дослідження інвестиційного клімату, інвестиційної активності підприємств за умов невизначеності.

Список літератури

1. Сайт UkraineInvest. Інвестиційний клімат в Україні покращується. URL: <https://ukraineinvest.gov.ua/news/investycijnyj-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/> (дата звернення 20.12.2024).
2. Усов М. А. Сутність інвестиційної привабливості, як напрям залучення інвестиційних ресурсів. Ефективна економіка. 2018. № 8. URL: <http://surl.li/hlguby> (дата звернення 20.10.2024).

3. Жихор О. Б., Москвич М. М. Інвестиційна привабливість підприємства як об'єкт управління. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2014. № 2 (13). С. 118–123. URL: <https://doi.org/10.18371/fcapter.v2i13.25131> (дата звернення 20.10.2024).
4. Аранчій Д. С., Гончаренко С. А. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії*. 2011. Вип. 3. Т. 2. С. 59–64.
5. Гончаров В. М., Білоусова М. М. Інвестиційна привабливість підприємства: сутність та фактори впливу. URL: <http://surl.li/bkpxid> (дата звернення 20.10.2024).
6. Ткачук І. І., Спіцина Ю. Г. Сутність поняття «інвестиційна привабливість підприємства». *Проблеми системного підходу в економіці*. 2018. Вип. № 5(67). С. 124-129.
7. Роганова Г. О. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу, методичні підходи. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*. 2019. № 4 (24). С. 28-34. DOI: 10.31435/rsglobal_ijite/30062019/6531.
8. Пилипенко О. І. Методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства: макро- і мікроекономічний аспекти. *Вісник ЖДТУ: Економіка, управління та адміністрування*. 2009. № 4 (50) С. 120–127. URL: [https://doi.org/10.26642/jen-2009-4\(50\)-120-127](https://doi.org/10.26642/jen-2009-4(50)-120-127) (дата звернення 20.10.2024).
9. Петрашевська А. Д., Колонтай С. М., Романюк В. К. Методи оцінки рівня інвестиційної привабливості підприємства в повоєнний період. *Економічний простір*. 2024. № 19. С. 345-347. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/191-57>.
10. Вецепура Н. В., Смагло Н. В. Підвищення інвестиційної привабливості підприємства з позицій стратегічного контексту. *Держава та регіони*. 2021. № 1 (118). С. 57-64. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2021-1-9>.
11. Степанова А., Кальний С. Інструментарій стратегічного аналізу в оцінюванні інвестиційної привабливості підприємства. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2023. № 2 (223). С. 143-149. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/17>. URL: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/17> (дата звернення 20.10.2024).
12. Спаський Г. В. Соціально-економічна сутність інвестицій в агропромисловий комплекс. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2008. № 2. С. 241–245.
13. Туган-Барановський М. І. Економічні нариси. URL: <http://surl.li/iamahf> (дата звернення 20.10.2024).
14. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 №1560-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення 20.10.2024).
15. Єфремова А. О., Скороход І. Теоретичні аспекти інвестиційної діяльності підприємства. URL: <http://surl.li/mvmois> (дата звернення 20.10.2024).
16. Методика інтегральної оцінки інвестиційної привабливості підприємств та організацій, за наказом Агентства з питань запобігання банкрутству від 23.02.98 № 22. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/REG2654> (дата звернення 20.10.2024).
17. Бондар М. І. Інвестиційна діяльність: методика та організація обліку і контролю: монографія. К.: КНЕУ, 2008. 256 с.
18. Бланк І. А. Фінансовий менеджмент. К.: Ніка-Центр, Ельга, 2002. 528 с.
19. Закон України «Про підприємництво» від 07.02.1991. № 698-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text> (дата звернення 20.10.2024).
20. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення 20.10.2024).
21. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 07.03.1996 № 85/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення 20.10.2024).
22. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 № 448/96-ВР. URL: <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zakon-ukrani-proderzhavne-regulyuvannya-rinku-tsnih-paperv-v-ukran-2/> (дата звернення 20.10.2024).
23. Закон України «Про інститути спільного інвестування» від 15.03.2001 № 2299-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text> (дата звернення 20.10.2024).
24. Харламова Г. О. Економіко-математичне моделювання інвестиційного потенціалу України в умовах глобалізації : дис. к.е.н. : 08.00.11 / Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2008. 261 с.
25. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. К.: Знання, 2007. 1072 с.

26. Шевцова В. М. Оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості галузі. Економіка та управління. 2005. № 4. С. 44; 2005. № 5. С. 74-75.
27. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посібн. 2-е вид. К. : Каравела, 2008. 432 с.
28. Кадеєва І. В., Гура А. О. Прямі іноземні інвестиції і розвиток української економіки. URL: <http://surl.li/jigyeh> (дата звернення 20.10.2024).
29. Андреева Т. Є., Опікунова Н. В., Ненахова О. О. Основні складові інвестиційної привабливості. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2019. № 33. С. 247-251.
30. Сморганюк Т. П., Шрам Т. В., Рогальський Ф. Б. Документаційне забезпечення управління: навч. посіб. К.: Вища школа, 2007. 254 с.
31. Поддєрьогін А. М., Корнилюк А. В. Фінансовий стан та інвестиційна привабливість підприємств харчової промисловості України. Економіка і регіон. 2009. № 1 (20). С. 94–100.
32. Козаченко Г. В. Управління інвестиціями на підприємстві : монографія. К. : Лібра, 2014. 368 с.
33. Жук М. В. Регіональна економіка : підручник. Київ : Академія, 2008. 416 с.
34. Матюшенко І. Ю. Міжнародний інвестиційний менеджмент: навчальний посібник. Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 520 с.
35. Вініченко І. І. Удосконалення методики оцінки інвестиційної привабливості аграрних підприємств. Інвестиції: практика та досвід. 2009. № 5. С. 8-11. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2009_5_3. (дата звернення 20.10.2024).
36. Китайчук Т. Г. Інвестиційна привабливість: теоретичний аналіз та впливові фактори. Економіка та суспільство. 2023. Вип. 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-65> URL:<http://surl.li/wtsdue> (дата звернення 20.10.2024).
37. Нападовська І. В. Теоретичні та методологічні аспекти дослідження інвестиційної привабливості підприємств України. Вісник ДонДУЕТ імені М. Туган-Барановського. 2006. №4 (28). С. 246-251.
38. Гайдуцький А. Інвестиційна конкурентоспроможність як мотиваційний чинник залучення іноземного капіталу. Конкуренція. Вісник Антимонопольного комітету України. 2004. № 5 (14). С. 26-33.
39. Кривов'язюк І., Бучко В. Інвестиційна діяльність підприємства: сутність, методика аналізу та шляхи підвищення її ефективності. Економічні науки. Серія: Економічна теорія та економічна історія. 2007. № 7. С. 220-232.

References

1. The investment climate in Ukraine is improving. (2024). Official web-site UkraineInvest. Retrieved from <https://ukraineinvest.gov.ua/news/investyczijnyj-klimat-v-ukrayini-pokrashhuyetsya-70-opytanyh-kompanij-investuvatymut-v-ukrayinu-popry-vijnu/> (accessed 20 December 2024). [In Ukrainian].
2. Usov, M. A. (2018). The essence of investment attractiveness as a direction for attracting investment resources. *Efektivna ekonomika*, 8. Retrieved from <http://surl.li/hlguby> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
3. Zhykhor, O. B., Moskvych, M. M. (2014). Investment attractiveness of an enterprise as an object of management. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 2 (13), 118–123. Retrieved from <http://surl.li/mjytov> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
4. Aranchij, D. S., Honcharenko, S. A. (2011). Investment attractiveness of enterprises: essence, influencing factors and assessment of existing analysis methods. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi aharnoi akademii*, 3, 2, 59-64. [In Ukrainian].
5. Honcharov, V. M., Bilousova, M. M. Investment attractiveness of an enterprise: essence and influencing factors. Retrieved from <http://surl.li/bkpxid> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
6. Tkachuk, I. I., Spitsyna, Yu. H. (2018). The essence of the concept of "investment attractiveness of an enterprise". *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*, 5(67), 124-129. [In Ukrainian].
7. Rohanova, H. O. (2019). Investment attractiveness of enterprises: essence, influencing factors, methodological approaches. *International Journal of Innovative Technologies in Economy*, 4 (24), 28-34. [In Ukrainian].
8. Pylypenko, O. I. (2009). Methodology for analyzing the investment attractiveness of an enterprise: macroeconomic and microeconomic aspects. *Visnyk ZhDTU: Ekonomika, upravlinnia*

- ta administruvannia, 4 (50), 120–127. Retrieved from <http://surl.li/nlvbrv> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
9. Petrashevs'ka, A. D., Kolontaj, S. M. & Romaniuk, V. K. (2024). Methods for assessing the level of investment attractiveness of an enterprise in the post-war period. *Ekonomichnyj prostir*, 19, 345-347. [In Ukrainian].
10. Vetsepura, N. V., Smahlo, N. V. (2021). Increasing the investment attractiveness of the enterprise from the perspective of the strategic context. *Derzhava ta rehiony*, 1 (118), 57-64. [In Ukrainian].
11. Stepanova, A., Kal'nyj, S. (2023). Strategic analysis tools for assessing the investment attractiveness of an enterprise. *Visnyk Kyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, № 2 (223), 143-149. Retrieved from <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2023/223-2/17> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
12. Spas'kyj, H. V. (2008). Socio-economic essence of investments in the agro-industrial complex. *Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu*, 2, 241-245. [In Ukrainian].
13. Tuhon-Baranovs'kyj, M. I. *Ekonomichni narysy*. Retrieved from <http://surl.li/iamahf> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
14. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991). About investment activities (Act No. 1560-XII., September 18). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
15. Yefremova, A. O., Skorokhod, I. Theoretical aspects of the investment activity of the enterprise. Retrieved from <http://surl.li/mvmois> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
16. Bankruptcy Prevention Agency. (1998). Methodology for integrated assessment of investment attractiveness of enterprises and organizations (Act No. 22, February 23). Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/REG2654> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
17. Bondar, M. I. (2008). *Investytsijna diial'nist': metodyka ta orhanizatsiia obliku i kontroliu*. K.: KNEU Monograph. [In Ukrainian].
18. Blank, I. A. (2008). *Finansovyj menedzhment*. K.: Nika-Tsentr, El'ha [In Ukrainian].
19. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991). About entrepreneurship (Act No. 698-XII, February 7). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
20. Verkhovna Rada of Ukraine. (1991). About foreign economic activity (Act No. 959-XII, April 16). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
21. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). About the foreign investment regime (Act No. 85/96-BP, March 7). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93/96-%D0%B2%D1%80#Text>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
22. Verkhovna Rada of Ukraine. (1996). On state regulation of the securities market in Ukraine (Act No. 448/96-BP, October 30). Retrieved from <https://www.nssmc.gov.ua/documents/zakon-ukrani-pro-derzhavne-regulyuvannya-rinku-tsnih-paperv-v-ukran-2/>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
23. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). About collective investment institutions (Act No. 2299-III, March 15). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>. (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
24. Kharlamova, H. O. (2008). Economic and mathematical modeling of Ukraine's investment potential in the context of globalization. (Abstract of Ph.D. Thesis). Mathematical methods, models and information technologies in economics. Kyiv: Taras Shevchenko National University.
25. Zahorodnij, A. H., Vozniuk, H. L. (2007). *Financial and Economic Dictionary*. K.: Znannia. [In Ukrainian].
26. Shevtsova, V. M. (2005). Assessment and forecasting of the investment attractiveness of the industry. *Ekonomika ta upravlinnia*, 4., 44; 5, 74-75. [In Ukrainian].
27. Duka, A. P. (2008). *Teoriia ta praktyka investytsijnoi diial'nosti*. Investuvannia. (2nd ed.). K.: Karavela [In Ukrainian].
28. Kadeieva, I. V., Hura, A. O. (2024). Foreign direct investment and the development of the Ukrainian economy. Retrieved from <http://surl.li/jigyeh> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
29. Andrieieva, T. Ye., Opikunova, N. V. & Nienakhova, O. O. (2019). The main components of investment attractiveness. *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*, 33, 247-251. [In Ukrainian].

30. Smorzhaniuk, T. P., Shram, T. V. & Rohal's'kyj, F. B. (2007). Dokumentatsijne zabezpechennia upravlinnia. K.: Vyscha shkola [In Ukrainian].
31. Poddier'ohin, A.M. & Kornyluk, A.V. (2009). Financial condition and investment attractiveness of food industry enterprises in Ukraine. *Ekonomika i rehion*, 1 (20), 94–100. [In Ukrainian].
32. Kozachenko, H. V. (2014). *Upravlinnia investytsiiami na pidpriemstvi*. K.: Libra. Monograph. [In Ukrainian].
33. Zhuk, M. V. (2008). *Rehional'na ekonomika : pidruchnyk*. K.: Akademiia. [In Ukrainian].
34. Matiushenko, I. Yu. (2020). *Mizhnarodnyj investytsijnyj menedzhment*. Kharkiv: Vyd. KhNEU im. S. Kuznetsia [In Ukrainian].
35. Vinichenko, I. I. (2009). Improving the methodology for assessing the investment attractiveness of agricultural enterprises. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, 5, 8-11. Retrieved from <http://surl.li/ckmxkd> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
36. Kytajchuk, T. H. (2023). Investment attractiveness: theoretical analysis and influencing factors. *Ekonomika ta suspil'stvo*, 54. Retrieved from <http://surl.li/wtsdue> (accessed 20 October 2024). [In Ukrainian].
37. Napadovs'ka, I. V. (2006). Theoretical and methodological aspects of researching the investment attractiveness of Ukrainian enterprises. *Visnyk DonDUET imeni M. Tuhan-Baranovs'koho*, 4 (28), 246-251. [In Ukrainian].
38. Hajduts'kyj, A. (2004). Investment competitiveness as a motivational factor for attracting foreign capital. *Konkurentsia. Visnyk Antymonopol'noho komitetu Ukrainy*, 5 (14), 26-33. [In Ukrainian].
39. Kryvov'iazuk, I., Buchko, V. (2007). Investment activity of an enterprise: essence, analysis methodology and ways to increase its efficiency. *Ekonomichni nauky. Seriia: Ekonomichna teoriia ta ekonomichna istoriia*, 7, 220-232. [In Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 06.01.2025
Прийнята до публікації 20.01.2025